

Innst. S. nr. 281

(2000-2001)

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Erna Solberg, Ivar Østberg, Lodve Solholm og Magnhild Meltveit Kleppa om nødvendige regelverksendringer for å sikre mangfold og brukervennlighet i tiltak for arbeidsledige, uføretrygdede og andre ufrivillig yrkespassive

Dokument nr. 8:108 (2000-2001)

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest fremme forslag til endring av regelverket for jobbskapingsmidler over statsbudsjettets kap. 1591 post 73, i tråd med intensjonen i dette forslaget."

Som bakgrunn for forslaget viser forslagsstillerne til at både under behandlingen av budsjettet for 1999 og for 2001 var flertallet i kommunalkomiteen helt entydig klare på at tiltak av typen Revita Drammen, skulle ivaretas og gis støtte. Revita Drammen er et brukerstyrt sjølhjelpsprosjekt for ufrivillig yrkespassive. Slike tiltak er et viktig supplement til offentlige arbeidsmarkedstiltak og andre jobbskapings- og etablerersentre. Statistikk fra Revita Drammen viser at de lykkes i stor grad i sin virksomhet, både med å hjelpe folk til å etablere bedrift og skape sin egen arbeidsplass, og i å få folk tilbake i arbeid eller utdanning.

Økende uføretrygding, arbeidsledighet og utstøting har store menneskelige, sosiale og økonomiske konsekvenser både for enkeltmennesker og samfunn, og det er et tverrpolitisk ønske at arbeidet med å redusere disse problemene må gis prioritet.

Skal dette lykkes må offentlig innsats koordineres og ulike etater må ikke bare samarbeide internt, men også med næringsliv og frivillige organisasjoner som Revita. Forvaltningen må arbeide etter felles mål og bidra til at innbyggerne oppnår meningsfylt virksomhet til beste for samfunnet.

Brukerens behov bør være styrende, slik at tiltakene er tilpasset dem og ikke omvendt. Revita Drammen er et godt eksempel på at en slik brukerstyring gir resultater.

I dokumentet gjengis skriftlig spørsmål fra stortingsrepresentant Karin Andersen til arbeids- og administrasjonsministeren datert 19. mars 2001, og svaret av 29. mars 2001.

Det spørres bl.a. om hva statsråden vil gjøre for å sikre at Revita Drammen ikke må nedlegge sin virksomhet.

I dokumentet vises det til at Regjeringens begrunnelse for å nekte tilskudd til Revita Drammen ligger i en henvisning til regelverk og ikke i en konkret vurdering av om dette tilbudet oppfyller Regjeringens og Stortingets målsettinger med å redusere uføretrygding og arbeidsledighet. Det tverrsektorielle arbeidet som trengs for å oppnå målene har ingen plass i statsrådets svar og reflekterer ikke bredden i tiltak og innfallsvinkler som er nødvendig. Regelverket rundt jobbskapingsprosjektene kan i mange tilfeller være hensiktsmessig og riktig, men har ikke tilstrekkelig rom for å opprettholde og øke mangfoldet.

Forslagsstillerne mener derfor at i første omgang bør reglene for jobbskapingsprosjektene endres. Brukerne må tas med når dette nye regelverket skal utformes.

På lengre sikt kan det være grunn for Regjeringen til å se på om tilskudd til denne type tiltak kan gis over annen post eller i en annen form, slik at sektortenkning kan brytes og målfokuset blir større.

Det vises også til at det er behov for uavhengig evaluering av ulike tiltak gitt både av offentlige og private tilbydere av ulike tiltak overfor gruppen arbeidsledige og uføretrygdede.

Det settes derfor fram forslag om at Regjeringen så raskt som mulig legger fram forslag om regelendring for jobbskapingsmidlene slik at tiltak av typen Revita Drammen kan bestå, og det forutsettes at Regjeringen inntil så er skjedd sørger for at virksomheten ikke legges ned som en følge av rigorøs regelstyring.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Anita Apelthun Sæle og Ivar Østberg, fra Høyre, Sverre J. Hoddevik og Erna Solberg, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Lodve Solholm, fra Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa, og fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, viser til forslaget og begrunnelsen for det. Flertallet viser til svar på skriftlig spørsmål nr. 288 (2000-2001) der statsråden begrunner sin holdning kun med regelhenvisninger.

Flertallet vil vise til at forslagsstillerne har som mål med sitt forslag å gi tilstrekkelig rom for målrettede og brukertilpassede opplegg for personer som av ulike grunner ikke er i arbeid og som ønsker å komme ut av sin yrkespassive situasjon. Forslagsstillerne mener at regelverket og holdningene i forvaltningen ikke er hensiktsmessige i forhold til målsetningen om at flere uføre og arbeidsledige skal komme i arbeid. Det er nødvendig med regelverk knyttet til slike tilskudd, men det er også nødvendig å ha tilstrekkelig fleksibilitet i regelverk og en positiv holdning til mangfold og kreativitet i forvaltningen, slik at målsettingen om å få folk tilbake i arbeid og aktivitet blir det viktigste, ikke at tiltaket passer inn i regelverket.

Flertallet kan ikke se at statsråden har en god nok forståelse av behovet for mer samarbeid på tvers av sektorer når det gjelder tilbud til personer som står utenfor arbeidsmarkedet. Tiltak overfor denne målgruppen kan være annerledes enn i tiltak under A-etat eller i de tradisjonelle jobbskapingssentrene. De kan ha en bredere innfallsvinkel, forholde seg til mennesker, ikke bare til forretningsideer, og ha hatt rom for andre yrkesmål enn næringsutvikling. Det kan gis tilbud til brukergrupper som er bredere enn et etablerersenter.

Flertallet vil vise til at statsråd Kosmo har tatt til orde for fornyelse av offentlig forvaltning og skulle få slutt på sektortankegang og regelstyring. Økende uføretrygging, arbeidsledighet og utstøting har store menneskelige, sosiale og økonomiske konsekvenser både for enkeltmennesker og samfunn, og det er et tverrpolitisk ønske at arbeidet med å redusere disse problemene må gis prioritet.

Skal dette lykkes må offentlig innsats koordineres bedre enn i dag og ulike etater må ikke bare samarbeide internt, men også med næringsliv og frivillige organisasjoner. Forvaltningen må arbeide etter felles mål og bidra til at innbyggerne oppnår meningsfylt virksomhet til beste for samfunnet.

Flertallet hevder at brukerens behov bør være styrende og at tiltakene tilpasses dem og ikke omvendt. Det innebærer at brukerne av slike tjenester bør delta i utformingen av de samme tjenestene. Det kan ikke være riktig at en byråkratisk forvaltning skal motarbeide tiltak som er annerledes enn de tradisjonelle så lenge målsettingene nås med akseptabel ressursbruk. Det er behov for å få en åpnere forvaltning som er mer interessert i å hjelpe mennesker enn i å sortere dem.

Flertallet viser til brev med vedlegg til kommunalkomiteen fra Revita Drammen av 22. mai 2001, der

det framgår hvordan Revita Drammen har gitt dokumentasjon slik Aetat har bedt om. I vedleggene er det også gitt dokumentasjon for at tiltaket har fungert godt og gitt resultater. For ca. 1 mill. kroner pr. år har samfunnet fått tilbake mye i form av arbeidsplasser, arbeidskraft og bedre livskvalitet for mange. Korrespondansen viser at tiltaket har måttet føre en kamp mot byråkrati og motvilje og at begrunnelsen for å gi avslag stadig har skiftet ettersom nye krav er oppfylt. Det er også grunn til å merke seg at det er nektet innsyn i utregning av hvor mange av tiltaksdeltakerne som står tilmeldt arbeidsformidlingen. Kravet om at 50 pst. av deltakerne skal være tilmeldt Aetat kan derfor ikke kontrolleres. Flertallet vil bemerke at det ikke ville være i tråd med det politiske flertallets ønsker dersom tiltak blir lagt ned på grunn av at bare 49 pst. av deltakerne er registrert i Aetat.

Flertallet vil påpeke at tiltak både i Aetat og oppdrag utført av andre tiltakstilbydere må evalueres og kvalitetssikres.

Flertallet vil påpeke at på tross av at det i flere år har vært flertall i Stortinget for en mykere og mer brukerrettet politikk på dette området, har ikke statsråden fulgt dette opp. Statsråden har selv påpekt at dersom flertallet ønsker endring, må det tas opp som forslag i Stortinget.

På denne bakgrunn fremmer derfor flertallet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen endre forskriftene for kap. 1591 post 73 slik at jobbskapingprosjekter skal bidra til etablering av egen virksomhet og bedre sysselsettingsmuligheter for arbeidsledige og yrkeshemmede."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, lederen Berit Brørby, Odd Eriksen, Aud Gaundal, Einar Johansen og Leif Lund, viser til brev fra statsråd Jørgen Kosmo som følger som vedlegg til denne innstillingen.

Disse medlemmer presiserer at behandlingen av søknader om tilskudd til jobbskapingprosjekter er delegert til Aetat fylke. Aetat Arbeidsdirektoratet er klageinstans. Arbeids- og administrasjonsdepartementet er således ikke inne i den konkrete søknadsbehandlingen, verken når det gjelder Revita Drammen eller andre søkere. Departementet fastsetter regelverket for tiltak.

Disse medlemmer viser til at tilskudd til jobbskapingprosjekter tas av midler til arbeidsmarkedstiltak. Det er derfor riktig at det stilles krav om at en viss andel av deltakerne er arbeidssøkere som Aetat skal bistå. Kravet i dag er at 50 pst. må være registrert enten som arbeidsledig eller yrkeshemmet for at det skal ytes tilskudd. Disse medlemmer er enig i at dette ikke er et urimelig krav, og at det ikke er ønskelig å sette kravet lavere når arbeidsmarkedsmidlene skal komme arbeidsledige til gode.

Disse medlemmer viser også til at jobbskapingprosjektene skal bidra til etablering av egen virksomhet, og at forskriftene er generelt formulert slik at innholdet i prosjektene åpner for råd, veiledning og opplæring.

Disse medlemmer viser til at Dokument nr. 8:108 (2000-2001) konkret er knyttet til Revita Drammen, og at det i dokumentet vises til oppnådde resultater i dette prosjektet. En slik dokumentasjon av resultater har ikke disse medlemmer og viser til at Aetat ikke har fått fremlagt dokumentasjon når dette er blitt etterspurt. Dette ble gjort ved brev av 6. mars 2001 der det ble bedt om hvem av deltakerne som har etablert egen virksomhet. Denne oversikten har de ikke mottatt. Aetat Buskerud opplyser at det er meget vanskelig for dem å verifisere resultatene når de ikke får en slik oversikt. Det vises også til at Aetat Buskerud har vurdert prosjektet til å være mye videre enn de formål som jobbskapingsmidlene er ment å dekke.

Disse medlemmer viser også til at Revita Drammen har fått avslag på tilskudd fra andre instanser. Kommunene Øvre og Nedre Eiker og Drammen, samt SND Buskerud har nå gått sammen med Revita Kongsberg for etablering av et senter i Drammen.

Bakgrunnen for dette er at en for å komme fram til en lokalt forankret, varig løsning på etablererveiledning i Buskerud, har opprettet en styringsgruppe bestående av medlemmer fra 5 kommuner, Buskerud fylkeskommune og SND. På dette tidspunktet var ikke Aetat inne i samarbeidet. Styringsgruppen innhentet tilbud på veiledningstjenesten, og det ble sendt ut forespørsel til 8 kandidater/miljøer som ble ansett for å være kompetente til å utføre denne tjenesten. 4 av disse leverte inn tilbud, bl.a. Revita Drammen, og en enstemmig styringsgruppe var av den oppfatning at Revita Kongsberg hadde det faglig beste tilbudet i forhold til en næringsmessig vinkling av etablererveiledningen. Disse medlemmer har tillit til at dette er nøye faglig vurdert og disse medlemmer har ingen forutsetning for å overprøve disse avgjørelsene. Disse medlemmer viser til at Revita Drammen har klaget på utfallet av saken, habilitetsproblemer, forskjellsbehandling og manglende dokumentinnsyn. Anbudsdokumentene inneholder forretningsmessige forhold og er derfor av Drammen kommune unntatt offentlighet. Klage på avslag om dokumentinnsyn er behandlet av Fylkesmannen i Buskerud, som ikke har hatt innsigelser til denne fremgangsmåten.

Disse medlemmer viser til at statsråden har tatt saken opp med Aetat Buskerud/Aetat lokalt der de blir bedt om å gi råd og veiledning om hvordan virksomheten kan innrettes slik at den tilfredsstiller reglene for tilskudd.

Disse medlemmer er enige med forslagsstillerne i at en må være åpen for nytenkning i å få arbeidsledige i virksomhet, enten det er som arbeidstakere eller som drivere av egen virksomhet. Det må imidlertid ikke være slik at det ikke stilles krav til slike pro-

sjekt som vi her har til behandling. Krav til kvalitet og resultat i bruken av offentlige midler må etter disse medlemmers mening heller strammes inn enn slakkes.

Disse medlemmer viser til Dokument nr. 8:108 (2000-2001) der det heter at:

"Hele Regjeringens begrunnelse for å nekte tilskudd ligger i en henvisning til regelverk og ikke i en konkret vurdering om at den oppfyller Regjeringens og Stortingets målsettinger med å redusere uføretrygding og arbeidsledighet.

Disse medlemmer avviser dette da vi må ha tillit til at de lokale vurderingene er gjort nettopp for i størst mulig grad å ivareta de som av en eller annen grunn ikke er yrkesaktive, og at midlene brukes på en mest mulig effektiv måte.

Disse medlemmer kan derfor ikke bifalle forslaget framsatt i Dokument nr. 8:108 (2000-2001).

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Dokument nr. 8:108 (2000-2001) - forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Erna Solberg, Ivar Østberg, Lodve Solholm og Magnhild Meltveit Kleppa om nødvendige regelverksendringer for å sikre mangfold og brukervennlighet i tiltak for arbeidsledige, uføretrygdede og andre ufrivillig yrkespassive - bifalles ikke."

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Dokument nr. 8:108 (2000-2001) - forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Erna Solberg, Ivar Østberg, Lodve Solholm og Magnhild Meltveit Kleppa om nødvendige regelverksendringer for å sikre mangfold og brukervennlighet i tiltak for arbeidsledige, uføretrygdede og andre ufrivillig yrkespassive - bifalles ikke.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader og ber Stortinget gjøre slikt

vedtak:

Stortinget ber Regjeringen endre forskriftene for kap. 1591 post 73 slik at jobbskapingsprosjekter skal bidra til etablering av egen virksomhet og bedre sysselsettingsmuligheter for arbeidsledige og yrkeshemmede.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 30. mai 2001

Berit Brørby
leder

Aud Gaundal
ordfører

Erna Solberg
sekretær

Vedlegg**Brev fra arbeids- og administrasjonsdepartementet v/statsråden
til kommunalkomiteen, datert 18. mai 2001****Dokument nr. 8:108 (2000-2001) Forslag fra
stortingsrepresentantene Karin Andersen,
Erna Solberg, Ivar Østberg, Lodve Solholm og
Magnhild Meltveit Kleppa om nødvendige
regelverksendringer for å sikre mangfold og
brukervennlighet i tiltak for arbeidsledige, uføre-
trygdede og andre ufrivillig yrkespassive**

Ved brev av 10. mai 2001 ber Kommunalkomiteen om departementets vurdering av forslaget fremmet i dokument nr. 8:108 (2000-2001) som lyder:

"Stortinget ber Regjeringen snarest fremme forslag til endring i regelverket for jobbskapingsmidler over statsbudsjettets kap. 1591 post 73, i tråd med intensjonen i dette forslaget."

Reglene for tilskudd til Jobbskapingsprosjekter er fastsatt ved forskrift. Et eksemplar vedlegges. I tråd med økonomireglementets krav til utforming av statlige tilskuddsordninger fastsetter forskriften bl.a. målgruppe og formål.

Målgruppen for ordningen med tilskudd til Jobbskapingsprosjekter er vid, jf. § 4. Ettersom tilskudd til jobbskapingsprosjekter går av midler til arbeidsmarkedstiltak, er det imidlertid et sentralt element i forskriften at ordningen er rettet inn mot de grupper av arbeidssøkende som arbeidsmarkedsetaten har ansvaret for etter bl.a. vedtak i Stortinget. Det er derfor satt som krav at en viss andel av deltakerne er arbeidssøkere som Aetat skal bistå. Kravet er ikke satt høyere enn 50 pst., dvs. at minst halvparten av deltakerne må være registrert arbeidsledig eller yrkeshemmede for at det kan ytes tilskudd. Forskriften gir godt rom for at andre som ikke ønsker å stå som registrert arbeidsledig i Aetat eller som ikke er arbeidsledige, i tillegg kan delta i prosjektene. Etter departementets vurdering bør ikke kravet settes lavere i en ordning der det brukes arbeidsmarkedsmidler.

Departementet vil for øvrig gjøre oppmerksom på at mange av de grupper som nevnes som deltakere ved Revita, vil falle inn under arbeidsmarkedsetatens målgrupper om de melder seg som arbeidssøkere ved Aetat lokal.

Det kreves videre i forskriften at en del av finansieringen av driften av prosjektene kommer fra andre kilder enn Aetat. Det har sammenheng med at ordningen favner videre enn målgrupper bare fra arbeidsmarkedsetaten, jf. over. At andre finner jobbskapingsprosjektene interessante og er villige til å betale for tjenester fra disse, sikrer også kvaliteten på prosjektene. Reglene stiller krav om at minst 30 pst. av finansieringen må komme fra andre. Det vil altså si at mens det kan ytes inntil 70 pst. tilskudd til driftsutgiftene, kreves det bare at minst 50 pst. av deltakerne skal være registrert i Aetat.

Forslagsstillerne viser til at fornyelsesprogrammet i offentlig sektor skulle få slutt på sektortankegangen og fremme samarbeidet mellom ulike offentlige sektorer, med næringslivet og med frivillige organisasjoner. Det er helt riktig at dette er intensjonen, og at jeg legger stor vekt på å følge denne opp. Jeg mener at reglene for Jobbskapingsprosjektene faktisk opererer på tvers av sektorgrensene. Det kreves bare at halvparten av deltakerne skal være registrert i arbeidsmarkedsetaten, mens halvparten kan komme utenfra.

Formålet med jobbskapingsprosjektene er at de skal bidra til etablering av egen virksomhet. Når det gjelder innhold i prosjektene er forskriften generelt formulert og åpner for at deltakerne kan få råd, veiledning og opplæring, jf. §§ 1 og 2.

Departementet forstår dokument 8-forslaget slik at en ønsker å utvide formålet med ordningen. Det vises i forslaget blant annet til at tiltakene "kan være annerledes enn tiltak under Aetat i de tradisjonelle jobbskapingssettene. De kan ha bred innfallsvinkel, forholde seg til mennesker, ikke bare forretningsideer, og ha hatt rom for andre yrkesmål enn næringsutvikling." Departementet vil peke på at rammen for virksomheten ikke kan være for vid. Når det skal gis tilskudd av offentlige midler, er det et krav at tilskudd skal gis til bestemte formål, til bestemte målgrupper og etter visse kriterier. Det er også et viktig krav ved bruk av budsjettmidler, at det skal kunne kontrolleres at midlene er nyttet etter forutsetningene. Etter min vurdering vil en endring av formål i tråd med intensjonene i forslaget gi en for vid ramme og vanskeliggjøre en tilfredsstillende tilskuddsforvaltning.

Etter min vurdering har regelverket for Jobbskapingsprosjekter en fornuftig innretning. Dersom Stortinget likevel ønsker en ordning med fokus ut over etablering av egen virksomhet, kan det skje gjennom en justering av formålet ved at § I gis følgende utforming: "Jobbskapingsprosjekter skal bidra til etablering av egen virksomhet og bedre sysselsettingsmulighetene for arbeidsledige og yrkeshemmede."

Dokument 8 forslaget omtaler et enkelttiltak, Revita Drammen, og viser blant annet til resultater oppnådd i dette tiltaket. Departementet er ikke kjent med hva slags dokumentasjon forslagsstillerne har fått når det gjelder denne informasjonen. I forbindelse med behandlingen av søknaden fra prosjektet, har Aetat ikke fått fremlagt etterspurt dokumentasjon for resultatene fra Revita Drammen. Det gjør en forsvarlig saksbehandling meget vanskelig.

Når det gjelder Revita Drammen, har Aetat Buskerud ment at prosjektet har et mye videre formål enn det jobbskapingsmidlene er ment å dekke. Som nevnt over, har det heller ikke vært mulig å få tilfredsstillende dokumentasjon for resultatene.

Revita Drammen har også fått avslag på søknad om tilskudd fra andre instanser. Tidligere fikk Revita Drammen støtte fra Øvre og Nedre Eiker og Drammen kommuner. SND Buskerud har også vært inne som samarbeidspartner. Nå har disse kommunene og SN13 gått sammen med Revita Kongsberg for etablering av et etablerersenter i Drammen. Etter kommunenens og SNDs vurdering gir Revita Kongsberg et godt tilbud i forhold til målgruppen etablerere. De mener at Revita Drammen ikke når opp når det gjelder faglig kvalitet på etablererveiledningstjenesten.

Beslutning om å gi tilskudd til Jobbskapingsprosjekter er lagt til Aetat fylke. Jeg ser det ikke som riktig å overprøve lokale vurderinger som gjøres, heller ikke når det gjelder Revita. Alle prosjekter må finne seg i å bli vurdert i forhold til hverandre og i at avgjørelser treffes lokalt etter lokalt skjønn. Det er i tråd med måten jeg mener offentlig forvaltning skal jobbe på. Det jeg har gjort er å be Aetat Arbeidsdirektoratet anmode Aetat Buskerud/Aetat lokal om at de stiller seg velvillig overfor Revita Drammen når det gjelder råd og veiledning for hvordan de kan innrette virksomheten slik at den tilfredsstiller reglene for tilskudd. Jeg kan selvfølgelig ikke gå ut over eksisterende regler for å opprettholde et enkelttiltak.

Forskrift om tilskudd til Jobbskapingsprosjekter

fastsatt av Arbeids- og administrasjonsdepartementet 21. april 1998 med hjemmel i lov av 27. juni 1947

nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting §§ 15, 16 og 17.

§ 1 Formål

Jobbskapingsprosjekter skal bidra til etablering av egen virksomhet for arbeidsledige.

§ 2 Innhold

Deltakerne i Jobbskapingsprosjekter skal gis råd, veiledning og opplæring.

§ 3 Personkrets

Tilskudd kan gis til prosjekter som er utenfor arbeidsmarkedsetatens regi.

§ 4 Tilskudd

Det kan gis tilskudd til prosjekter der ledige/yrkeshemmede deltakere er rekruttert i samarbeid med arbeidskontorene. Minst 50 pst. av deltakerne må være registrert arbeidsledig/yrkeshemmet for at tilskudd kan ytes. Tilskuddet skal ikke overstige 70 pst. av godkjente regnskapsførte utgifter.

§ 5 Søknad om tilskudd

Søknad om tilskudd settes fram overfor arbeidskontoret, jfr. sysselstingsloven § 30, og avgjøres av det organ Arbeidsdirektoratet bestemmer, jfr. sysselstingsloven § 32.

Forskriften trer i kraft 1. juli 1998.